

POSAVSKA STRAŽA

Brežice

Narodno-radikalno in narodno-gospodarsko glasilo za štajersko-kranjsko Posavje.

Krško

«Posavska Straža» izhaja vsaki 2. in 4. četrtek v mesecu, datirana z dnevom prihodnje nedelje. — Naročnina za celo leto znaša dve kroni, pri večjih naročilih popust po dogovoru in se naprej plačuje. — Cena oznanil za eno stran 48 K., za pol strani 24 K., za četrt strani 12 K., za osminko strani 6 K., za šestnajstinko strani 3 K., za dvaintridesetinko strani 1.50 K.; pri večkratnem oznanilu po dogovoru.

Vse pošiljatve (pisma, dopise, nakaznice, naročila, inserate i. t. d.) je pošiljati na naslov «Posavska Straža» v Brežicah ali v Krško. — Dopisi se pošiljajo na uredništvo, naročnina in oznanila pa na upravništvo. — Rokopisi se ne vračajo. — Posamezna številka stane 10 vin.

Član 19. državnega osnovnega zakona o splošnih državljan- skih pravicah:

„Vsi narodi v državi so enakopravni in vsak narod ima nedotakljivo pravico, varovati in negovati svojo narodnost in svoj jezik. Enakopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, v uradih in v javnem življenju je od države priznana.“

Otvoritev državnega zbora.

Na Dunaju, dne 15. junija 1907.

Več mesecev zaprta vrata državnozbornice palače na Francovem ringu so zopet odprta. Četudi nas še več dni loči od prve seje, vendar vlada že povsod živahno gibanje. Poslanci iz vseh delov države so večinoma že došli; državnozbornica pisarna ima čez glavo dela z novinci, katerih je skoro tri četrtine poslancev. Med poslanci — posebno med socijaldemokrati — vidimo izredno mnogo mladih obrazov; stari možje so skoro redke izjeme. Iz Galicije jih je mnogo došlo v svojih pestrih narodnih nošah; pogostoma vidimo tudi češko surko.

Poslanci kmečke zveze s Štajerske, slov. ljudske stranke s Kranjske in «Sloge» iz Goriške, ki so že 4. t. m. v Ljubljani sklenili solidarno postopanje, so se danes prvič zbrali na skupno posvetovanje glede tvoritve državnozbornice kluba; došla sta tudi dr. Ribar iz Trsta in prof. Mandič, ki je izvoljen v slovenskem delu Istre. Istovrstno so zborovali posebej hrvaški poslanci. Slovenski poslanci so se v ogromni večini izrekli za to, da ne marajo skupaj v enem klubu sedeti s poslanci, ki niso izvoljeni na pozitivno — krščanski program, zlasti z ozirom na nekatere prikazni tekom zadnjega volilnega boja.

Ta sklep se je naznanil hrvaškim poslancem iz Istre in Dalmacije, s katerimi se je na to vršilo skupno posvetovanje, katero je ostalo brezuspešno, največ vsled odločnega odpora slov. ljudske stranke s Kranjske in večine poslancev slov. kmečke zveze iz Štajerske, ki nikakor nočejo pri eni mizi sedeti s pristaši stranke, od katerih jih loči nepremostljiv prepad v verskih, kulturnih in celo deloma gospodarskih vprašanjih (n. pr. zveza narodne stranke s socijaldemokrati?).

Od več strani se je povdarjalo, da je kljub temu možno in neobhodno potrebno enotno in skupno delovanje v narodnih in splošnoslovenskih kulturnih zadevah.

Dne 16. t. m. dopoldne so zopet zborovali gori navedeni poslanci, 19 po številu,

za-se, in hrvaški poslanci (izvzemši 2 Srba, ki še nista došla), za-se. Pri glasovanju v slovenskem oddelku je z veliko večino prepadel predlog, da se osnuje skupen jugoslovanski klub brez razlike na versko, gospodarsko in politično stališče posameznih poslancev; ta sklep se je javil hrvaškimi poslancem.

Pogajanja se nadaljujejo, toda up na osnivanje enotnega jugoslovanskega kluba se je zelo zmanjšal.

Dr. Benkovič je tekom pogajanj zlasti naglašal, da treba v narodnih vprašanjih vsekako doseči skupno in enotno postopanje, v koji namen naj se iz klubov, ki se osnujejo, izvolijo posebne komisije; načeloma je zastopal v smislu svojega volilnega programa misel enotnega jugoslovanskega kluba ali saj parlamentarne zveze posameznih klubov (ako bi se jih več osnovalo).

Kmet v državnem zboru.

Pred volitvami so se večkrat čule trditve, da bo v novem državnem zboru zastopanih veliko manj strank, kakor pa v starem; volitve bodo tako izpadle, da se bo osnovalo samo nekaj velikih strank, ki bodo odločevale v vseh važnejših vprašanjih; tako se je večkrat čulo.

LISTEK.

Kmečki upor ali stara pravda.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. Po Avg. Šenoa.

Dalje.

Od Krškega proti Drnovem, lepi vasi na leskovškem polju, drvita dva jezdeca, Metljčan Doročič in pisar Šimon. Ko sta dospela na mesto, kjer se odcepi cesta na eno stran proti Bregani, na drugo proti Kostanjevici, vstavita naglo svoja konja.

— Tako, spregovori Šimon, tukaj se loči najin pot. Ti jo kreneš proti izhodu prek Samobora k Alapiču, jaz pa na desno po svojem potu.

— Kam?

Ne vprašaj, ampak izroči pismo Alapiču. Z Bogom, bila ti sreča mila! Ne pričakaj odzdrava, dregne Šimon svojega konja in drvi proti jugu, tovariš jo pa krene proti Samoboru.

Mračilo se je že, ko je Šimon dospel v malo mestice Kostanjevico. Ko je postavil v krčmi svojega konja v hlev, napotil se je takoj v stanovanje barona Joško Turna, podpolkovnika v hrvaški pokrajini in kapitana uskoškega. Pred stanovanjem tega vojaškega poveljnika stalo je nekoliko uskoških pešcev in pokrajinskih strelcev. Šimon nagovori takoj visoko zraslega moža, dolge črne brade, ki je imel glavo pokrito z širokim klobukom in se je s prstmi igral po dolgem svojem meču.

— Vaša milost pokloni se fiškal — je li plemeniti gospod baron Turn doma? —

— Da — odvrne Matijaš, vodja hrvaških strelcev in pomeri z bistrim okom fiškala od pete do glave.

— Dovedite me takoj k njemu, prosim vas, naznaniti mu moram važne vesti.

— Kdo si pa ti — povprašuje črni junak.

— Človek sem vrlo podložen in veren gospodu baronu, prosim vas spremite me do njega, vsaki trenotek je zlata vreden.

Častnik namigne fiškalu in ga pelja po stopnicah pred vrata Turnovega stanovanja.

Čez nekaj časa pozove Matijaš Šimona v poveljnikovo sobo, sam pa odkoraka zopet nazaj na dvorišče.

Gospod Turn, mož velike postave, temnega lica z dolgo, gosto brado, oblečen

Zahtevajte in razširjajte povsod „Posavska Straža!“

Dovršene volitve pa kažejo, da bo v novi državni zbornici še več strank, kakor pa v stari; sicer se ravno sedaj ob snovanju klubov poskuša vse mogoče, zlimati manjše stranke, ki imajo količkaj sorodnega, v večje politične zveze. Kako dolgo bo ta lim držal, bo kmalu pokazala prihodnost.

Najtrdnjše bodo pač tiste zveze, ki zastopajo koristi istega stanu. Zato bo socijalne demokrate, četudi izbrane iz raznih narodnosti, vendar kot zastopnike delavstva vezala ravno ta skupna borba za iste interese, namreč za izboljšanje položaja delavskega stanu.

Nas posebno zanima, kako stališče bodo zavzele nove stranke v državnem zboru nasproti kmečkemu stanu. Kaj sme kmet pričakovati od nove zbornice? V katerih strankah ima prijatelje, v katerih nasprotnike svojih agrarnih teženj?

Poglejmo najprej nasprotnike in njihovo število. Tu moramo v prvi vrsti imenovati socijalne demokrate, ki so odkriti nasprotniki agrarnega gibanja in žele propada kmečkega stanu. Teh je v novi zbornici 87. Tem moramo prišteti nemške liberalce, češke radikalce in naprednjake, jude, liberalne Lahe in nekaj drugih poslancev, tako da bo skupno število vseh načelnih nasprotnikov agrarne politike znašalo okoli 180.

Med odločne prijatelje kmečkih koristi moramo prišteti v prvi vrsti stranke, ki so izvoljene na agrarni program; to so češki agrarci, katoliški Čehi, poljska ljudska stranka, katoliški Italijani, Slovenci, Hrvatje, Rusini; tem najbližji so nemški krščanski socijalisti, ki so pomešani tudi z meščanskimi elementi, vendar so v pretežni večini zastopniki kmečkega ljudstva. Skupno število teh bi znašalo približno 300 poslancev.

Po tem računu bi toraj kmet v prihodnjem državnem zboru imel večino državne zbornice na svoji strani. Upamo, da se nismo zmotili v tem računu. Prepričani smo, da so tudi tisti, ki sicer niso bili izvoljeni na podlagi kmečkega programa, ob zadnjih volitvah spoznali, da se je kmet prebudil in da ni več voljan igrati ulogo pasterka med raznimi stanovi v avstrijski državi. Prepričani smo, da bodo tudi ti po tem spoznanju radi ali neradi uravnali svoje postopanje v državni

zbornici, ko se bo šlo za to, rezati kruh pravice za posamezne stanove.

Iz vsega, kakor smo rekli, bi se dalo sklepati, da bodo nastopili boljši časi za kmeta v Avstriji. To pa le, ako kmečko ljudstvo niti za trenotek ne odstopi od živahnega boja za svoje pravice. S tem, da je kmečko ljudstvo si izbralo toliko število svojih zastopnikov in prijateljev v državnem zboru, še ni vse storjeno. Sedaj je naloga kmetova, da kontrolira svoje poslance, kako bodo izvrševali to, kar so obetali v volilni borbi. In da se bo to tem lažje zgodilo, naj se po vseh volilnih okrajih osnujejo kmečke zveze, v katere bi moral pristopiti vsak zaveden kmet, kateremu je res kaj ležeče na izboljšanju kmečkega stanu. Na shodih teh kmečkih zvez je najlepša prilika dana, da izrazijo kmetje svoje želje, da odkrivajo svoje rane, da stavijo svoje zahteve in pritiskajo na svoje poslance v svrhu izvršitve kmečkega programa.

Slovenski klub.

Dne 17. t. m. se je po prvi zbornični seji osnoval slov. klub, obsegajoč 10 poslancev slov. ljudske stranke s Kranjskega, 4 poslance kmečke zveze (Roškar, Pišek, dr. Korošec in dr. Benkovič — dr. Ploj je vstopil v jugoslovanski klub) in dva poslance «Sloge» na Goriškem (dr. Gregorčič in Fon).

Predsednikom se je izvolil dr. Šusteršič, podpredsednikom dr. Korošec, zapisnikarjema pa Jaklič in dr. Benkovič; v parlamentno komisijo so izvoljeni razun predsednika in podpredsednika še Šuklje in dr. Gregorčič.

Klub stoji na pozitivno krščanskem temelju in se po svojih statutih zlasti hoče potegovati za koristi kmečkega prebivalstva; dr. Benkovič je v klubu še posebej povdarjal, da se mora zlasti v narodnih vprašanjih doseči enotno postopanje z jugoslovanskim klubom in priporočal, da se v ta namen iz obeh klubov izvoli parlamentarna komisija. Klub je stopil v osko dotiko s česko ljudsko stranko, zbrano v klubu, ki šteje 17 poslancev; najbrže se osnuje skupno parlamentarna komisija in doseže popolnoma

skupno postopanje obeh klubov, izvzemši narodna vprašanja, v katerih je češka ljudske stranka navezana na češki klub. — Koroški poslanec Grafenauer je hospitant našega kluba.

Jugoslovanski klub.

Dne 17. t. m. se je pred zbornično sejo osnoval jugoslovanski klub, v katerem sedi 8 Hrvatov in 2 Srba iz Dalmacije, 3 Hrvati iz Istre, dr. Rybar iz Trsta, župan Hribar iz Ljubljane, dalje Štrekelj s Krasa ter Roblek, Ježovnik in dr. Ploj, skupaj 19 poslancev. Predsednikom se je izvolil deželni glavkar dalmatinski dr. Ivčević, podpredsednikom dr. Ploj. Štirje liberalci (Hribar, Štrekelj, Roblek in Ježovnik) so se le pod tem pogojem vzeli v klub, da so izjavili, da se podvržejo klubovim sklepom tudi v verskih in strogo političnih vprašanjih; s tem so popolnoma zatajili program, na katerega so izvoljeni, seveda le na videz; kajti v resnici bodo tudi v klubu vedno kazali svoje rozičke.

Temu klubu ne prorokujemo dolgega obstoja, ker v njem sede moške z načeli, ki so različna kot ogenj in voda (n. pr. 7 duhovnikov iz Dalmacije ter Istre zraven par svobodomislecev). — Čudno vlogo igra dr. Ploj, ki je na lastno pest zapustil poslance slov. kmečke zveze, ne da bi se preje z njimi saj posvetoval; s svojim samolastnim ukrepom je kršil sklep odbora slov. kmečke zveze od 13. t. m., da morajo nje poslanci nastopati vedno solidarno in se naslanjati na sorodno slov. ljudsko stranko s Kranjskega. Naloga odbora slov. kmečke zveze bode, v tej kočljivi zadevi pravo zadeti in v bodoče zabraniti vsako kršenje solidarnosti svojih poslancev.

I. seja državnega zbora

v ponedeljek 17. junija 1907.

Proti 11. uri se začne polniti prostorna dvorana. Na skrajni levici sede nemški krščanski socijalisti, 96 po številu, zraven njih nemški nacijonalci (51 mož, med njimi Marckl) nemški radikalci (16 mož), 4 židje

v vojno sukno krajiškega častnika sedi za mizo, obloženo s klobukom, mečem, raznimi listinami in z malo svetiljko. Ravnokar je skončal dolgo pismo. Za njim stoji sluhi, plavalasi krajiški častnik Lazar, kapitan bihački, držeč v rokah debeli zvezek pisem.

Zapovednik povzdigne glavo.

— Kdo si in odkod? — nagovori Šimona v hrvaškem jeziku.

— Siromak, pisar iz Hrvaškega ob Sotli.

— In kaj zahtevaš od mene?

— Milost, od vas ne zahtevam ničesar, vi smete od mene nekaj zahtevati.

— Jaz, od tebe, da čujemo.

— Morda ste že slišali, da so hrvaški dihurji zabredli v vaš kokošinjak?

— V misli imaš hrvaške upornike? Vse mi je že znano, odvrne Turn in se naglo vzdigne.

— To se pravi, slišali ste neko šumenje, saj bobnajo možakarji precej glasno, pa tudi vaši Uskoki se vam za hrbtom čudno obnašajo. Pazite! Vam v obče ni znano nič, meni pa vse: kako, kedaj, kje in kam; saj sem se bil sam utihotapil v njih čete, poznam torej vse namere.

— Torej si tudi ti upornik? — Plane Turn kviško.

— Prosim vašo milost, oglejte si moje slabe kosti, jaz pa upornik! Mislil sem biti oblastvom ustrežljiv, zato sem kmete zalezoval.

— Govori! reče Turn, Šimon pa odvrne z nasmehom:

— To se pravi, jaz sem siromak in kakor veste, roka roko vmiva. Najpoprej mi obljubite na svoje poštenje, da se mi ničesar ne zgodi.

— Naj bo, na moje poštenje, a da si opereš roke čvo ti kapare in pri teh besedah vrže častnik mošnjo denarja na mizo.

Smehljaje jo spravi fiškal v žep, smehljaje potegne pismo iz nedrja, izroči ga baronu in dostavi:

— Tu sem vse natanko popisal, vodje čete, pote in kraje, kamor nameravajo uporniki. Berite, potem pa ukrenite, kar se vam zdi potrebno, da jim najbolj trdno zatvorite vrata.

Turn začne pazljivo čitati, Drmačič se pa vsede v kot na klop in opazuje z bistrim okom barona, kateremu vedno z večjo

pozornostjo švigajo oči po pisanih vrstah na papirju. Naposled skoči kviško in klikne v nemškem jeziku, da ga Drmačič ne razume.

— Berite gospodine Lazar! Tako mi Boga, tu bo treba rokave zasukati. To ni več šala, to ni navaden kmečki hrup, to je mnogo več, kakor mi je prijavil Štefko Gregorijanec. Še danes mora sel v Ljubljano s pismom do deželnih stanov, da se dvigne cela dežela v obran, drugi sel naj takoj odnese poročilo upravitelju celjskega okraja. Jaz sam pa odjaham še necoj s tridesetimi jezdecji v Žumborak, da mi vruži Nožina ne razburka ljudstva. Raztrosil bom začasno svojega denarja med ljudi, da jih na videz pomirimo. Jutri zjutraj sem zopet doma. Črni Matijaš naj bo pripravljen s stotino svojih strelcev in vi kapitan tudi s svojimi konjeniki. Zbral bom Uskokov, kolikor mogoče. Takoj po mojem povratku udarimo jo na Krško.

Za živega Boga ne smemo dopustiti, da bi se kuga še dalje razširila po kmetih. Ban, gospod Halek in hrvaški stanovi ne delajo po stari navadi nič.

(zionisti) iz Galicije in Bukovine, v sredini 87 socijaldemokratov, na skrajni desnici Poljaki 70 v prvem segmentu, v drugem segmentu desnice Čehi (82), zraven njih po središču spredaj Rumuni, Italijani in Rusini, za njimi pa Slovenci, Hrvatje ter 2 Srba. Galerije so natlačeno polne.

Ob 11. uri pride ministrstvo, ministrski predsednik otvori sejo in prosi najstarejšega poslanca dr. Funke, župana v Sitanericah na Češkem, da prevzame predsedništvo začasno. Ko dr. Funke stori obljubo in pozdravi zbornico, končevši s trikratnim «Hoch» na cesarja, pozove 8 najmlajših poslancev (med njimi dr. Benkoviča), da prevzamejo mesta zapisnikarjev. Zapisnikarji prečitajo obljubo v vseh osmih avstrijskih jezikih, nato pa poslanci naredijo obljubo; čitanje imen in obljuba traja skoro $\frac{3}{4}$ ure; čuje se obljubo v vseh jezikih: «Ich gelobe, prometto, slubujé, obljubím, obečám i. t. d. Predsednik naznani nato, da bode prihodnja seja v četrtek 20. t. m. ob 11. uri dopoldne.

Nato se vrši otvoritvena seja gosposke zbornice.

Prestolni govor.

Slovesna otvoritev državnega zbora (gosposke zbornice in poslanske zbornice) se je vršila v sredo 20. t. m. v cesarskem dvoru s prestolnim govorom. Kmečke poslance je zelo razveselilo posebno povdarjanje potrebe, pomagati kmečkemu stanu in obljuba, da vlada predloži v ta namen potrebne zakonske osnove. Prestolni govor se od cesarja prečita ob prisotnosti vsega dvornega spremstva, nadvojvod, članov gosposke zbornice in poslancev.

2. seja poslanske zbornice dne 20. junija 1907. V tej seji se je cela zbornica po žrebu razdelila v 9 oddelkov, katerim se odkažejo volilni akti v pregledovanje in poročanje v prihodnji seji. Oddelki so samostojno konstituirani. Akti v volitvah, zoper katere so protesti vloženi, se odkažejo posebnemu (legitimacijskemu) odseku, ki mora tekom enega leta poročati v zbornici. — Volitev dr. Benkoviža ni protestirana, kakor se je pomotoma poročalo; to se je zgodilo po pomoti državnozborske pisarne, kateri je

— No, kam jo pa kreneš ti? Popraša Šimona v hrvaškem jeziku.

— Nazaj med kmete — odvrne fiškal.

— Med kmete? Kaj hočeš tam?

— Dobro bo, da imate v gadovi zalegi svojega človeka in naposled bi vam bila morda tudi Gregoričeva glava dobro došla.

— Bi.

— Koliko mi plačate za njo?

— Petsto tolarjev. —

— Velja?

— Velja.

— Dobro! Lahko noč milostljivi gospodar — dvigne se Šimon — vrniti se moram brzo, da ne slutijo izdaje. Zaslужil sem pa vendar nekaj več od kapare.

Tu imaš še petdeset tolarjev,

— Hvala! Zapomnite si še, da računajo kmetje uporniki s tem, da potegnejo Uskoki z njimi. Za prevaro vam je to dobro vedeti. Lahko noč!

Ko je izdajica odjahal nazaj proti Krškem, krenil jo je tudi baron Joško Turn v žumboraške gore.

namestništvo poslalo neko brezpomembno pritožbo zoper postopanje volilne komisije v Marija Gradec. — Čehi, Hrvati, Srbi in Rusini so pri 2. seji vložili državnopravne izjave, ki so se prečitale.

„Narodni svet“ za Štajersko je pri seji dne 13. t. m. skenil sledeče:

I. Narodni svet za Štajersko je prepričan, da je za uspešno zastopanje pravic in koristi slovenskega naroda neobhodno potrebno, da se vsi jugoslovanski državni poslanci združijo v en sam klub, in pričakujejo od vseh jugoslovanskih poslancev, da delujejo na ustanovitev takega kluba.

II. Ker slovenski živelj v spodnještajerskih mestih in trgih vsled krivičnega volilnega reda ni zastopan pa lastnem zastopniku, pričakuje se od štajerskih poslancev, da bodo kakor do sedaj pozornost posvetili razvoju slovenstva v trgih in mestih ter Slovence v spodnještajerskih mestih in trgih najizdatneje podpirali v njih narodnopolitičnih in opravičenih gospodarskih težnjah ter zastopali tudi slovensko obrt in trgovino. Zlasti naj slovenski poslanci z vso odločnostjo zahtevajo pri vseh oblastvih in uradih, kateri se nahajajo v teh mestih in trgih in so namenjeni slovenskemu kmečkemu ljudstvu na deželi, slovenske uradnike in uslužbence ter splošno slovensko uradovanje.

III. Narodni svet za Štajersko pozivlja vse jugoslovanske poslance, da zastavijo vse sile za uresničenje davne zahteve Slovencev po lastnem slovenskem vseučilišču v Ljubljani.

IV. Narodni svet za Štajersko smatra za najnujnejšo potrebo vseh Slovencev, da se odpravi nesmiselna uredba naših srednjih šol ter da se spopolnijo obstoječe nižje slovenske gimnazije v popolne gimnazije s slovenskim učnim jezikom, da se, kar se tiče naših štajerskih razmer posebej, slovensko-nemški gimnazijski razredi v Celju popolnijo v popolno gimnazijo s slovenskim učnim jezikom, da se ustanovi v Mariboru gimnazija s slovenskim učnim jezikom, da se kar najhitreje mogoče reši zadeva ljudske šole za celjsko okolico ter ustanovi za štajerske Slovence nižja obrtna šola in učiteljske s slovenskim učnim jezikom.

Pripomba uredništva! S prvo točko resolucije je Narodni svet prekoračil svoj delokrog, ker o snovanju državnozborskega kluba imajo odločevati stranke, ne pa «narodni svet».

Slovenski deželni poslanci so na shodu v Mariboru storili sledeči sklep:

Gospod Franc Robič prevzel je in dobil mandat deželnega odbornika v Gradcu vsled volitve vseh slovenskih deželnih poslancev. Vsled tega si lastijo poslanci pravico, da imajo samo oni odločevati po skupnem sklepu, če sme kolega Robič odložiti odborništvo ali ne.

Navzoči deželni poslanci izrazijo svoje mnenje in so jedini v tem, da je gospod kolega Robič v deželnem odboru kot njihov zaupnik in kot zaupnik slovenskega naroda vestno in vsestransko izvrševal svoje dolžnosti vsaki čas in pod vsemi pogoji, da imajo vsled tega v njega neomajano zaupanje in spoštovanje. Nadalje povdarjajo navzoči, da bi ne bilo v sedanjem trenutku nikakor umestno in za slovenske interese naravnost kvarljivo, če bi kolega Robič svoj odborniški mandat odložil, ker se je bati, da bi ostali po tem Slovenci v deželnem odboru štajerskem v bodoče brez zastopnika, na kar pa polagajo posebno važnost radi potrebne kontrole delovanja deželnega odbora štajerskega, posebno pa še radi priprav za nameravano premembo volilnega reda.

Navzoči, kot kolegi, ki se čutijo solidarnim z g. Robičem, pozivljajo istega, da svoj namen, odložiti deželnozborski mandat opusti, in pričakujejo od njega kot razsodnega moža, da bode njihovi želji, ki je obenem želja slovenskega ljudstva na Spodnjem Štajerskem, ustregel in mandat deželnega odbornika štajerskega obdržal. Ta zapisnik se je prečital, od vseh odobril in podpisal.

V Mariboru, dne 13. junija 1907.

Dr. Ploj, Dr. Jurtela, I. Roškar, Dr. Hrašovec, Vošnjak, Roš, Dr. Jankovič, Kočevar.

Program slovenskega kluba.

Slovenski klub v državnem zboru stoji na krščansko demokratični in narodni podlagi; v smislu teh svojih načel hoče priboriti slov. narodu popolno ravnopravnost, delovati za ljudski in državni razvoj v smislu krščanske demokracije, delovati za kulturni in gmotni napredek vseh slojev slovenskega ljudstva; zlasti bode slov. klub z vso odločnostjo zastopal koristi kmečkemu stanu. Ravnotako se bode zavzemal za blagor obrtnega in delavskega stanu. Slov. klub se bode z vso močjo upiral razkristjanjenju zakona in šole in brezobzirno odbijal napade na versko prepričanje slovenskega ljudstva.

Slov. klub je v svoji seji dne 20. t. m. po temeljitem posvetovanju določil predloge, katere hoče v zbornici staviti za povzdigo blagora kmetskega stanu.

Novičar.

Zadnja beseda o nemški šoli v Hrastniku. «N. L.» in tetka «Domovina» očitata dru. Benkovič, da se je zavezal delovati za nemško šolo v Hrastniku, in da so radi tega nekovi Nemci zanj glasovali. Od drž. poslanca dr. Benkoviča smo naprošeni objaviti, da on v nikakem oziru nima vezanih rok glede nemške šole v Hrastniku. Ako niso dani povsem zakoniti pogoji za ustanovitev take šole, potem se bode zoper to z vsemi silami upiral; če pa je v Hrastniku res 40 za šolo godnih nemških otrok, potem pač noben boj zoper šolo nič ne pomaga. Pri ustanovitvi predpogojev za nemško šolo ima seveda v prvi vrsti govoriti krajni šolski svet, dalje občina Trbovlje; upati je, da bode g. Roš kot vsemogoči trboveljski župan in vestni (?) deželni poslanec mogel preprečiti vsako protizakonitost; državni poslanec dr. Benkovič mu pojde drage volje na roko, ako

se mu od merodajnih faktorjev dado na razpolago primerni podatki. — Otročje smešna je trditev «N. L.», da je dr. Benkovič prosil za glasove hrastovskih Nemcev pri nekem razgovoru v Zidanem mostu; dr. Benkovič vendar ne bode vprašal pri uredništvu «N. L.», s kom sme privatno občevati. Sicer pa naj «N. L.» prime svoje brežiške pristaše za ušesa, ker so pri ožji volitvi roko v roko šli v boj zoper dr. Benkoviča z brežiško nemškutarijo, celo z glasovito policijo.

Brežiški in Krški Sokol priredila sta v nedeljo dne 16. junija t. l. na vrtu «Narodnega doma» v Brežicah javno telovadbo in vrtno veselico. Proste vaje, vaje s palicami, vaje na orodju in v skupinah mladega naraščaja, kakor tudi starejših izvežbanih članov izvajale so se ob občni pozornosti občinstva točno in precizno, posamezne točke celo popolnoma dovršeno. Mlado društvo je dokazalo, da se dosežejo z vstrajnostjo in železno voljo lepi uspehi, za katere se pa ima zahvaliti v prvi vrsti vaditeljem. Veselica je bila prilično dobro obiskana zlasti od slovenske inteligence iz brežiškega Posavja in Krškega, le enega stanu smo popolnoma pogrešali in sicer našega vrlega kmečkega stanu. Kaj je temu uzrok, o tem naj preiščajo merodajni faktorji. Slavnost se je vršila mirno in dostojno, kakor je to sploh pri Slovencih navada; samo na večer, ko je že tema nastala, prišla se je korajža nekaterih mlečnozobnih «hajlovcev»; ljudje pripovedujejo, da so bili trgovski pomočniki iz tvrde Matheis, ki so prišli izzivat slovenske goste pred «Narodni dom». Ta zabava je baje trajala le par trenutkov; slišati je bilo v temni noči nekaj odmevov, kakor jih je slišati namreč od krepke zaušnice po tolstem fantalinskem licu, po tem je pa zavladal najlepši mir in tudi druga nesreča se ni pripetila.

Slovenske zastave v Brežicah so vihrale v nedeljo dne 9. junija t. l. «Deutsche Wacht» sodi, da so vihrale na čast nemčurskim ognjegascem; istina pa je, da je dr. Benkovič sprožil to misel, ki se je tudi izvršila v namen, da se manifestira slovenski značaj Brežic. S tem, da so se slovenske trobojnice nemoteno pustile vihрати, četudi je tisti dan bila nemčurska slavnost, dognano je, da je mestna občina svoj čas iz same nagajivosti prepovedala razobešenje slovenske trobojnice. Zapomnite si to.

Dr. H. Janesch, odvetnik za brežiške Nemce ima med Brežičani dovolj priganjačev za svojo pisarno. To je utemeljeno v političnem sorodstvu, nikakor pa ni umevno, da se uvrščujejo med priganjače tudi posamezni sodno-pisarniški uradniki. Sirotinjske posle pri c. k. okrajni sodnji v Brežicah opravlja neki kanclist g. Božičko. Mož je priromal iz Celja v Brežice in to je vzrok, da se piše in sliši na ime: «Woschitschko». Stranke prihajajo v sirotinjskih zadevah seveda pred tega gospoda in gospod kanclist jih navaja odločno le v pisarno g. Dr. H. Janesch v sestavo pobotnic in drugih listin! Za to imamo priče na razpolago, radovedni smo le, ali si bo gospod Božičko za svoj ustrežljiv trud tudi zaslužil kako božičnico.

Kako je s «ptujskim Štajercem»? Od zanesljive strani smo izvedeli, da se ta list tiska le v 9.200 izvodih, toraj ne v 15.000 izvodih, katero število nosi na svojem čelu. Torej se «ptujski Štajerc» vsakokrat, ko izide, 5.800 krat zlaže. — Sicer pa bi ne bil več «ptujski Štajerc», ako bi ne nosil na

čelu pečata lažnjivca. — Od teh 9.200 izvodov se ga 200 izvodov izgubi. Polovico se ga pošilja na «kredit», 4000 ga pokupijo nemški trgovci, ki ga ljudem vsiljujejo in le okoli 500 je pravih naročnikov. Da bi se «ptujskemu Štajercu» zagotovil obstanek, osnovalo se je lansko leto delniško društvo «Pressverein des «Štajerc» in Pettau» z delnicami po 10 kron. Takih delnic se je tiskalo pri Blankeju 1.500, ter so preračunjene do leta 1919. Vsak, kdor pristopi k temu delniškemu društvu in založi 10 kron, dobi po eno delnico, podpisano od «Obmanna» in «Zahlmeistra». Dasi je na 3. strani označenih 14 obrestnih odrezkov (kuponov), vendar ni na celi delnici niti z besedo povedano, kdaj se vloženi delež vrne in kako visoko se obrestuje. Ker se vsiljujejo te delnice, ki so seveda samonemške, tudi kmečkim ljudem, in se jih lovi z velikim dobičkim, svarimo svoje rojake, da se ne dajo vjeti na te nove limanice «ptujskega Štajerca». Dobička te delnice sploh ne bodo prinašale in deležniki bodo zgubili še onih 10 kron, ki jih za delnice dajo. Da tudi glede obresti ni ničesar zanesljivega, kaže to, da društvo niti ne navede obrestne mere. Rojaki poučite zaslepljene.

Umrli je dne 23. maja Jernej Šeštir, župan občine Kokarja. Mož je zaslovel po celem Spodnještajerskem, ker je prisilil politične oblasti, da so mu odgovarjale in pošiljale vse pošiljatve in pisma v slovenskem jeziku. Na njegovo pritožbo je razsodilo najvišje sodišče, da mora tudi deželni odbor odgovarjati občinam v slovenskem jeziku. Počivaj v miro pošten, zaveden, slovenski mož, tvoja odločnost in vztrajnost pa bodi v vzgled vsem slovenskim županom.

Počitnice na ljudskih šolah. Mnogo se piše v tej zadevi in res teško je zadovoljiti vse. Resnica je, da se učenci v najhujši vročini ne naučijo mnogo, ker sedijo v soparni sobi in nehote zaspijo. Naj le kdo poskusi sedeti v soparni, vroči sobi par ur mirno in videl bo, da zadremlje. Še bolj velja to o otrocih, ki so podvrženi spanju veliko bolj kot odrasli. Pri najboljši volji učitelja, ne more doseči tedaj tega, kar bi rad. Z ozirom na to so določili počitnice od 14. julja in jih ob enem podaljšati za 6 tednov na dva mesece. Resnica pa je tudi, da kmetski stariši svoje otroke v jesenskem času nujno rabijo za lahka dela. Ugoditi se torej mora tudi kolikor mogoče njihovim željam. Mogoče je najbolje, kar so vpeljali v polit. okraju Wildon, kjer imajo počitnice od 15. avgusta do 15. oktobra. Za take počitnice se potegujejo razna učiteljska društva in kmetске občine. Če se vpeljejo te počitnice, bo pouk najmanj trpel in ugodilo bi se tudi starišem. Tudi je lažje oprostiti otroka v posameznih slučajih potem 14. dni, to je od 15. okt. — 1. nov. torej 6 tednov. Občine oglašajte se za to ureditev počitnic na deželi!

Utonil. V Sotli za Bračno vasjo na Bizeljskem kopalji so se v soboto dne 15. t. m. dvanajst do štirinajst let stari bizeljski šolarji. Germovšekov sin iz Brezovnice poupal se je malo predaleč v vodo, ki je bila itak precej narasla; valovi so zgrabili mladega fanta in ga odnesli s seboj proti Novi vasi. Še le čez nekaj dni so našli pri «Novih mlinih» truplo mrtvega dečka. Starši, pazite na svojo deco!

Po nesreči se je ustrelil Janez Stergar, posestnik in mlinar v Zakotu pri Brožicah.

Hotel je streljati na vrane, pa ni mogel puške sprožiti. Zanesel je puško v hišo in jo postavil ob steno; pri tem se sproži smrtno orodje in celi naboj bruhne nesrečnemu možu naravnost v čelo. Gotovo je s petelinčkom prečvrsto zadel ob zid. Dne 18. t. m. je izdihnil komaj 52 let stari mož svojo blago dušo, zapustivši četvero nepre-skrbljenih otrok. Stergar je bil zelo priljubljen mož v celi brežiški okolici, posebno pa v svoji občini. Bila mu lahka domača gruda!

„Narodni svet“ za Štajersko. Z velikim veseljem smo svoje dni sprejeli vest, da se je posrečilo enotno skupno nastopanje vseh strank na Spodnještajerskem v narodno-gospodarskih vprašanjih. Kdor ima odprte oči in trezno presoja naš položaj, mora priznati, kako važno je to za nas, toda že kažejo znamenja, da smo se veselili pre-zgodaj. Dolgo je že od tega, odkar se je ustanovil «Narodni svet», a razen par malenkostij še ni storil in skušal storiti ničesar, vsaj ne čuti se, da bi se kaj storilo. Drugod, kjer ni v to taka nujna in pereča potreba, delujejo «Narodni sveti» izvrstno, pri nas pa, kjer je sila najhujša, ali počivamo ali pa se pozabimo popolnoma v slepem strankarskem boju na pravega in najmočnejšega nasprotnika.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani pozivlja z okrožnico svoje podružnice, naj skličejo občne zборе, izvolijo nove odbore itd. Vodstvo družbe s tem v mili obliki pove, da podružnice po svoji večini ne spolnjujejo svoje lepe narodnosti, kar se mora ostro obsoditi. Z mlačnostjo se ne pride nikamor. Kdor je len in noče delati v podružniškem odboru, naj ne sprejema odborniškega mesta, ampak mirno plača svoj donesek. Sploh mora v vsakem društvu, posebej pa še v podružnicah družbe sv. Cirila in Metoda, v izobraževalnih in političnih društvih veljati načelo, da član v odborništvu ne prevzema časti ampak delo.

Gospodarstvo.

Državni monopol na žganje. Nekateri mislijo, da bi se alkoholno vprašanje najložje rešilo, če bi se uvedel na žganje državni monopol t. j. izključna pravica države, izdelovati in prodajati opojne pijače, ki so žgane. Na ta način bi se dalo omejiti popivanje žganja, ki toliko gorja in bede povzroči. Izmed vseh evropskih držav je doslej edino Švica uvedla monopol na žganje. To se je zgodilo že leta 1887 in takoj prvo leto se je precej omejil konzum žganih pijač. Precej prvo leto pa je imela Švica iz tega monopola dobička celih 4.933.000 t. j. skoraj 5 milijonov frankov. Da se dosežejo še lepši vspehi na polju antialkoholizma, se je sklenil leta 1893 dodaten zakon, po katerem se ima 10% čistega dobička iz žganjarskega monopola porabiti za pobijanje alkoholizma. V Avstriji bi monopol na žganje nesel velikanske dohodke državi, a ni upanja, da bi se v kratkem uvedel, ker imajo nekateri mogočni gospodje preveč interesa na tem, da ostanejo stvari pri starem. Če bi se uvedel monopol na žganje, bi bilo upanje, da dobe občine od države razmeren del dohodkov v pokritje svojih potrebščin. Dokler pa se monopol ne uvede, naj občine same skrbijo za dohodke iz žganja potom primernih naklad!

Novi vinski zakon potrjen. Novi vinski zakon je cesar dne 12. aprila t. l. sankcioniral; ministrstva pa, ki so pri tem prizadeta, sestavljajo izvršitveno naredbo k navedenemu zakonu. Pri sestavi se pozovejo tudi prizadeti krogi, ki proizvajajo in trgujejo z vinom, da se izjavijo v zadevi izvršitvene naredbe.

Izjava.

Jaz podpisani obžalujem razžaljive besede, s katerimi sem dne 20. maja 1907 na shodu «kmečke zveze» v hiši Franca Omerzu gospoda učitelja Ludvika Potočnik razžalil, se zahvaljujem, da mi je odpustil in odstopil od sodnijskega preganjanja, ker sem ga razžalil le v razburjenosti.

Brežice, 23. junija 1907.

Jože Furlan.

Srečke

avstrijskega, ogrskega in laškega rdečega križa

kakor tudi druge postavno dovoljene srečke, se prodajajo na odplačevanje v mesečnih obrokih. Zastopnik:

Niko Jerbič, Krško (tiskarna).

Slavonska biljevina

Ta je napravljena iz najboljših gorskih zelišč — ter se izvršno in z najboljšim uspehom uporablja proti zastarelemu kašlju, bolih v prsih, prehlajenju v grlu, hripavosti, težkem dihanju, astmi, pljučnem kataru, suhem kašlju, tuberkulozi itd. itd.

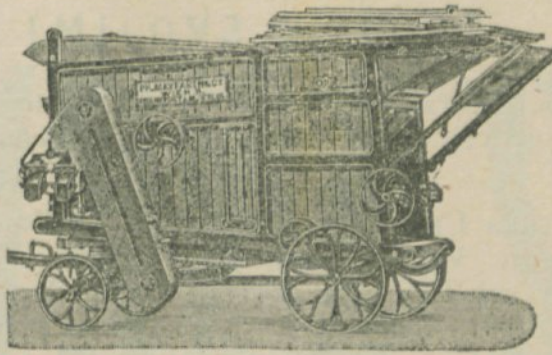
Delovanje izborna, uspeh siguren. Cena je franko na vsako pošto za 2 steklenici 3 K 40 v., 4 steklenice 5 K 80 v. po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Manj kot 2 steklenici se ne pošilja. Prosimo da se naroča naravnost od:

P. Jurišića, lekarnarja
v Pakracu št. 200 (Slavonija).

1050 delavcev.

Ustanovlj. l. 1872.

Pripoznano najboljši

mlatilni stroji.

Stroji za setev na novo izboljšanega sistema „Agricola“.

Plugi iz jekla.

Brane in valjalniki.

Stroji za žetev trave, detelje in žita.

Stroji za obračanje sena in kopice.

Stiskalnice za seno in slamo, sadje in grozdje.

Kidraulične stiskalnice.

Mlini za grozdje in sadje.

Čistilnik za grozdje.

Brizgalnice za trte in sadike.

Stroji za sušenje sadja in zelenjave.

Zaloga vsakovrstnih drugih poljedelskih strojev.

Ph. Mayfarth & Co.

tvornica vsakovrstnih poljedelskih strojev.
Dunaj 2/I, Taborstrasse št. 71.

Odlikovana z več ko 590 zlatimi in srebrnimi kolajnami.

Ilustrovani ceniki zastoj.

Zastopniki in prekupevalci se iščejo. 5—10

Za Brežice se iščejo obrtniki: kolar, urar, kovač. Pričakovati imajo dober zaslužek. Prosimo za ponatis!

Vinogradniki pozor!

Najboljše in najcenejše sredstvo zoper plesnivce (Qidium) na trti je škropljenje s

„Paurovim pat. perilnim lugom“.

Iskušalo se je skozi mnoga leta po vzornih vinogradnikih, pokazali so se najboljši uspehi povsod. — Ravnotako je tudi za primešanje k modri galici proti peronospori neobhodno potreben.

„Paurovim pat. perilni lug.“

Dobiva se povsod, po večjih špecerijskih trgovinah (s pravilnim navodilom) ali pa pri izdelovatelju

Konrad Pauer, Polzela (Štajersko).

Marijine kapljice!

Te kapljice se rabijo za vse notranje in zunanje bolezni — to je do sedaj najboljšo hišno zdravilo, ki izvrsto deluje in pomaga v mnogih boleznih. Osobito deluje izvrstno proti protinu (gibtu), reumizmu, bodanju, trganju, glavobolu, zobobolu, prsobolu, kašlju, prehlajenju, jetrni in bubrežni bolezni, želodčni in črevesni bolezni, napihavanju, krču, zygagi, proti bljuvanju itd. Krepi živce in telo, torej neobhodno potrebno za vsako hišo.

Imam tisoče zahvalnih in priznalnih pisem.

Delujejo izvrstno in zanesljivo. Dobra in ugodna so okusa, tako da jih vsak rad vzame in tudi otoci.

Cena je franko na vsako pošto: 12 steklenič 5 K, 24 steklenič 8-60 K, 36 steklenič 12-40 K. Manje od 12 steklenič se ne razpošilja.

Prosim, da se naročuje samo od mene pod naslovom:

Ljekarna k zlatemu orlu,

6—10 Pakrac št. 15, Slavonija.

Stavbinska zadruga

„Lastni Dom“

vpisana zadruga z omejeno zavezo

v Brežicah

kupuje svojim članom hiše, zida svojim članom hiše, posojuje svojim članom denar na menjice in zemljišča, eskomptira (prevzema v takojšnje izplačilo) terjatve svojih članov-obrtnikov.

Izposojeni denar se obrestuje s 5 1/2% do 6% in se vrača proti 1/2% do 2% amortizaciji.

Deln. družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg v Ljubljani

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zastopnik pivovarne v Brežicah je g. Alojzij Schweiger.

Zahtevajte povsod „osavsko Stražo“ in naj ne manjka v nobeni gostilni ali kavarni!

Kdor ponižuje se sam, podlaga je tužcevi peti!

SVOJI K SVOJIM!

Slovenci! Združimo se! Sloga jači, nesloga tlači!

Podpirajmo le svoje prijatelje! Podpirajmo le slovenske trgovce, obrtnike in krčmarje!

Naši trgovci so: tvrdka Uršič & Lipej, tvrdka A. Umek, tvrdka Jos. Boecio (preje Varlec), gosp. Janko Broz, veleindustrijalec (zaloga moke), združeni pivovarni Žalec in Laški trg (založnik pive g. Al. Schweiger), g. Miško Balon, lesni trgovec (skladišče na prostoru del. pivovarne Žalec-Laški trg) vsi v Brežicah. G. Franc Gerec, veletržec v Pišecah, g. Andrej Frece, g. Martin Frece, g. Andrej Kos, g. Jože Vrečko itd., vsi na Bizeljskem. G. J. Vidmar in g. Anton Zorčič v Kapelah, g. Rozalija Novak in Franc Perger v Dobovi, g. Franc Petan v Sromljah, g. Karl Prešiček v Zdolah, g. Anton Vahčič na Vidmu.

Naši obrtniki so: svečar in medicar Maks Hierländer, brivec in lasničar Josip Holy, krojač Pavl Kovačič, sedlar Franc Krulc, klobučar Franc Lebar, lončar in pečar Fr. Mastnak, krojač Miha Novak, sodar Franc Pipan, pek Ignacij Polanšek, mizar Franc Resnik, slikar Franc Sikošek, mehanik in umetni ključavničar, Franc Strniša, klepar Ignacij Zalokar, čevljarja Franc Veršec in Stjepan Cipek.

Naši gostilničarji so: Anton Koštomaj v «Narodnem Domu», mesarja Ivan Grobušek in Anton Klavžar, vsi v Brežicah, dalje Janez Volčanšek, Franc Zorko, Jože Mion, Anton Žerjav in Marija Kos na kolodvoru.

➔ Vse naslove izveste v „Narodnem Domu“. ➔

Podpirajte samo one trgovce, krčmarje in obrtnike, ki imajo slovenske napise!

SVOJI K SVOJIM!

Biti slovenske krvi, hodi Slovencu ponosi!

Prva in največja slovenska trgovina

v Brežicah

Uršič & Lipej

priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnega manufakturnega, špecerijskega in železnega blaga, porcelana, stekla, usnja itd. prodaja vse po najnižjih cenah in le zanesljivo dobro blago.

Velika zaloga tuzemskega in angleškega sukna, cajgov za moške in ženske obleke, volnena in platnenega blaga in vse drugo po najnižjih cenah.

Za mnogobrojni obisk se priporočata z odličnim spoštovanjem

Uršič & Lipej.

Nova slovenska trgovina

„Pri novem svetu“

21 Jos. Boecio
v BREŽICAH (pri frančiškanski cerkvi).

Največja in najnovejša zaloga raznega manufakturnega, suknenega in volnena blaga z moškimi in ženskimi perili, svilenih in drugih robcev, nogavic, čipk, nakita i. t. d.

Bogata zaloga špecerije, najlepša moka iz Majdičevega mlina v Celju, železnina, lita in posteklena posoda, porcelan, glaževina, cement, trstina, umetna gnojila, premog i. t. d.

Prodajam tudi vse deželne pridelke in kupujem iste po najvišjih cenah.

Izvoz jajec na debelo.

Cene strogo solidne in točna postrežba.

SV. Cirila in Metoda.

Slovenci!

spominjajte se družbe

21 **T**rgovina s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem, knjigami, molitveniki in drugimi tiskovinami za vse urade, velika zaloga podob in okvirov, razne vrste šipe v vseh velikostih, barvah in debelosti, vsakovrstne reči za božič, papir, peresa, cvetke in različni kinč za jaslice, mične novosti v galanterijskem oddelku, igrače in vse drugo priporoča na drobno in debelo po nizki ceni

ANTON UMEK

v Brežicah in v Krškem.

Sprejema vsakovrstna naročila za „Zadružno tiskarno“ in knjigoveznico po zmernih cenah.

POSODILNICA V BREŽICAH

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

posojuje na zemljišča in osebni kredit proti 5½% ali 6% obrestovanju;
obrestuje hranilne vloge s 4½% (štiri in pol od sto), plačuje davek od hranilnih vlog (rentni davek) sama;
uradnje vsak ponedeljek in četrtek od 8½ do 12. ure dopoldne v «Narodnem Domu», I. nadstropje;
ima svoje gostilne v «Narodnem Domu» z lepim hlevom in prostornim dvoriščem ter «na Griču» na koncu novega mostu čez Savo; toči le dobra in pristna domača, izbrana vina.
Hranilne vloge sprejema od vsakogar, posojila daje le zadružnikom.

Letu 1906 do 1. grudnia je bilo prometa dva milijona tritisoč kron.

21 L. 1906 je bilo prometa 2,772.709,87 K. ODBOR.